

**G**uent oēs alios motores aliorū orbiū in rōne amati, & desiderati, & ille finis semper est actu cōiunctus cū aliis motoribus, ideo sub hac rōne est cauta, q̄ alii motores sempiter no tempore mouēt, quia ibi fecus est quā sit in motoribus materialibus in quibus finis motus distinguuntur à motore, & est in potentia, & ideo suum mouere est finitum, ut dicit Auer. in lib. de Substantia orbis. cap. i. &c. 2. & 2. Meta. cō. 3.

**Q**uā sit  
mēs Auer.  
circa theo-  
remata p-  
positum.

Vult igitur Cō. in pposito Theoremate motū cōeli esse à duobus motoribus isto modo, sumēdo enim cōlū pro toto mundo superiori, sic ibi est dius motores cōsiderare motores, s. cōiunctus suis orbibus qui, ut mouēt suis orbes sunt finitas potentiae, & finiti uigoris, & sic habent determinatas proportiones supra sua mobilita, & excedunt se in ue locitate mouēndi, ut tanta expresse Cōmen. in. 2. Cōeli, cō. 38. 39. & 71. & quia habet finitatem uigoris, hinc est q̄ mouēnt in tēpore, & nō in instanti, & quia una est minoris uigoris alia una uelocius mouet quia alia: sed q̄ semper moeūt, et q̄a habent finē tempiterū tempē actu mouēnt in rōne amati, & desiderati, & quia iste finis est cōsibus alii motoribus, & est tāq̄a forma oīum, nō enim tali rōne relipicit solū unū, fed oēs ideo dicitur iste forma seu motor separatus, nō aut ēt intelligendū, & talis motor nō effe cōsūt mouēt suum orbem motu diurno, immo mouēt, ut sic ipsum, & oēs alios orbes inferiores motu diurno, fed dicitur separatus, quia est maxime liberatus ab omni potētia. 3. de Aīa cō. 3. in folione. 3. q. & 1. Meta. cō. 41. & alibi infinites. & dicitur separatus in rōne iste p̄fertim, quia mouēt, ut finis, quia finis est cauta cōfatur, cōsiderat enim finis est in cauta, & quia oēs alii motores in rōne qua mouēt, ut efficiens, immo ipse met, ut mouēt ut efficiēs p̄sumponit seipsum in rōne finis, unde Auer. 2. Phys. cō. 88. hæc est dī spōlio entis necessarii simplicitatis, ut non sit propter suam actionē sed actio eius ppter ipsum, & iste modus necessitatis inuenitur in rebus aēternis, & ita est necessitas simplicitatis, & isto mō iste motor est infinite motionis, ut mouēt in rōne finis est causa infinitatē durationis in motu cōeli. Et hoc elicitor ex mente eius. 1. 2. Meta. cō. 41. ubi auctoritate Themistii inquit. Thēmītū aut in hoc loco dixit, quod nō res sunt eis, quod dixit solem, & alias stellas esse finitas, & habere potentias infinitas, potētia enim quā est in stellis, que est infinita nō est naturalis in eis, neq; secundūm et sunt corpora, sed aut p̄pendet a prima cauta, aut ex anima existente in eis ab illa potētia, quā nō est corpus, prima enim cā est, quae revoluti eos respore infinito, qm si haberet illud, quod habent in potentia, ut corpora, & magnitudine habent, & nō essent semper in actu, tunc necessarii esset eis laborare, & lassari. Et paulo infra abbreviando itam sūmā Themistii, inquit. Si aliquis motor mouet, ppter finem existentem in potētia illo adepto, & deducto ad actu cōfabit motus, quia propter necessitatis motu aēternū esse ad aliquid semper in actu. Item si finis est aliquid in corpore, nō semper aqua liter distaret, & uniformiter se haberet ad motorē, sed pnc est effet hinc, nūc ibi. Et per conseqētūs motor nūc uelocitatis, & nūc tardatē motū, & sic motus nō esset uniformis, & regularis, cū igitur motus cōfabitur sit uniformis, & regularis ex hoc deducit Auer. q̄ ille motus est ad aliquid existens semper in actu, quod in nulla prouerbi exiſtit materia. Sed est ardua difficultas, an iūlū duo motores a quibus mouēt cōlū, sunt duo distincti realiter. Ad hanc obiectiōnem Greg. de Arimī. in. 2. fēdūfīm. in. 1. fēdūfīm. in. 1. q. 1. art. 2. in respōſione ad rōnes, & auctoritates Aureoli, dicens. Ad terriam auctoritate de illis duobus motoribus dicēdā, & uerba nō sunt sumēda strī: ut secundū, ppteriam suam gignitionem, qm si ut inquit Cōmen. manifeste bīspī cōtradiceret in his, quā dixit in. 1. ca. de Substantia orbis, ubi sic ait. Nō est dicendū, quod forma cū quibus mouēt corpora cōfabitur sunt alię a formis ad quas mouēt, & quod illā, quā debet esse nō in materia oīum, & quā carent sit, sunt formae ad quas mouēnt, cū illā a quibus mouēnt sunt formae in materia. ecce q̄ expresse dicit nō esse pondos duos tales motores distinctos, unum ad quod mouētur, & aliū a quo mouēntur, & illū nō in materia oīum,

H **I**n. 2. Cō. 3. & 38. 39. & 71. & quia habet finitatem uigoris, hinc est q̄ mouēnt in tēpore, & nō in instanti, & quia una est minoris uigoris alia una uelocius mouet quia alia: sed q̄ semper mouēnt, et q̄a habent finē tempiterū tempē actu mouēnt in rōne amati, & desiderati, & quia iste finis est cōsibus alii motoribus, & est tāq̄a forma oīum, nō enim tali rōne relipicit solū unū, fed oēs ideo dicitur iste forma seu motor separatus, nō aut ēt intelligendū, & talis motor nō effe cōsūt mouēt suum orbem motu diurno, immo mouēt, ut sic ipsum, & oēs alios orbes inferiores motu diurno, fed dicitur separatus, quia est maxime liberatus ab omni potētia. 3. de Aīa cō. 3. in folione. 3. q. & 1. Meta. cō. 41. & alibi infinites. & dicitur separatus in rōne iste p̄fertim, quia mouēt, ut finis, quia finis est cauta cōfatur, cōsiderat enim finis est in cauta, & quia oēs alii motores in rōne qua mouēt, ut efficiens, immo ipse met, ut mouēt ut efficiēs p̄sumponit seipsum in rōne finis, unde Auer. 2. Phys. cō. 88. hæc est dī spōlio entis necessarii simplicitatis, ut non sit propter suam actionē sed actio eius ppter ipsum, & iste modus necessitatis inuenitur in rebus aēternis, & ita est necessitas simplicitatis, & isto mō iste motor est infinite motionis, ut mouēt in rōne finis est causa infinitatē durationis in motu cōeli. Et hoc elicitor ex mente eius. 1. 2. Meta. cō. 41. ubi auctoritate Themistii inquit. Thēmītū aut in hoc loco dixit, quod nō res sunt eis, quod dixit solem, & alias stellas esse finitas, & habere potentias infinitas, potētia enim quā est in stellis, que est infinita nō est naturalis in eis, neq; secundūm et sunt corpora, sed aut p̄pendet a prima cauta, aut ex anima existente in eis ab illa potētia, quā nō est corpus, prima enim cā est, quae revoluti eos respore infinito, qm si haberet illud, quod habent in potentia, ut corpora, & magnitudine habent, & nō essent semper in actu, tunc necessarii esset eis laborare, & lassari. Et paulo infra abbreviando itam sūmā Themistii, inquit. Si aliquis motor mouet, ppter finem existentem in potētia illo adepto, & deducto ad actu cōfabit motus, quia propter necessitatis motu aēternū esse ad aliquid semper in actu. Item si finis est aliquid in corpore, nō semper aqua liter distaret, & uniformiter se haberet ad motorē, sed pnc est effet hinc, nūc ibi. Et per conseqētūs motor nūc uelocitatis, & nūc tardatē motū, & sic motus nō esset uniformis, & regularis, cū igitur motus cōfabitur sit uniformis, & regularis ex hoc deducit Auer. q̄ ille motus est ad aliquid existens semper in actu, quod in nulla prouerbi exiſtit materia. Sed est ardua difficultas, an iūlū duo motores a quibus mouēt cōlū, sunt duo distincti realiter. Ad hanc obiectiōnem Greg. de Arimī. in. 2. fēdūfīm. in. 1. fēdūfīm. in. 1. q. 1. art. 2. in respōſione ad rōnes, & auctoritates Aureoli, dicens. Ad terriam auctoritate de illis duobus motoribus dicēdā, & uerba nō sunt sumēda strī: ut secundū, ppteriam suam gignitionem, qm si ut inquit Cōmen. manifeste bīspī cōtradiceret in his, quā dixit in. 1. ca. de Substantia orbis, ubi sic ait. Nō est dicendū, quod forma cū quibus mouēt corpora cōfabitur sunt alię a formis ad quas mouēt, & quod illā, quā debet esse nō in materia oīum, & quā carent sit, sunt formae ad quas mouēnt, cū illā a quibus mouēnt sunt formae in materia. ecce q̄ expresse dicit nō esse pondos duos tales motores distinctos, unum ad quod mouētur, & aliū a quo mouēntur, & illū nō in materia oīum,

**Dubium.**  
Sols Greg.  
de Arimī. in.  
2. fēdūfīm.  
1. q. 1. art. 2.

Et hoc in altissimis Phīs qm̄nibus aliud sentire, aliud dicere, cū enim semper res digna hōc est nō mēre uerba diffen-  
tiant, nū id maxime in rebus obscūris, & creperis obser-  
vandum, quo ea quā stupē ingenio remota, & cōdīta uidean-  
tur uerbis illi frūbris, & q̄ maximē declaratibz uendicetur  
a tenebris. Amplius Arift in demōstratiōnē sc̄iūtū uerbo nō  
esse disputādū, nec diffinduntur in metaphoris, sed ppter  
sermonibz, ut patet in. 2. Posler & Cōmē. 1. Cēli cō. 10.  
& 1. 6. cōtra defendantē Plato. inquit, q̄ Arift accusat Pla-  
tonem, uel quā male sentit, uel quā male docuit, quia ab  
tebat noīe, seu uocabulo generationis. Et idē post longam  
et diutinam cogitationem perueni ad hoc. & dico q̄  
isti motores sunt duo, & sunt realiter distincti, & nō est fer-  
mo improprius: ubi animaduerte, q̄ ut patet exercitatis in  
uia eius in illo. 1. imitatus est pro maiori parte Alex. & ex-  
positio illa ferē tota est Alex. adeo q̄ ubi desierit fibi expo-  
sītio Alexā, uedetur esse quasi mutus. At Alexā autem ut recitat  
Cōmen. 1. 2. Meta. cō. 2. super illis uerbis, deinde erunt hec  
omnia anima forsan & corpus, aut intellectus, & appetitus  
& corpus, dicit, & ideo dicit forsan, quia quādā existimat  
animā esse abstrāctā, quia anima apud ipsum nō est abstrā-  
cta, sed prima forma est abstrācta, & intēdit per hanc omnia  
corpora cōfabit, ubi secundū Alex. corpora cōfabit ha-  
bent intelligentias aiantes illa formālē, & sola prima forma  
est.

hunc autem in materia. i. coniunctum, & hoc expresse illis, quāe sonant uerba allegata ad oppositū cōradicēt. Præterea si ponantur duo tales motores secundi intentionē opinionis opposita, uidelicet, q̄ unus moueat adiūcē tīm, & alter finaliter, expresse contradicēt ei, & etiam Phīs, qui ponunt expresse, q̄ qualibet intelligentia agens motū, est finis motū, ut patet dicit ex his, quā adduxit in pbatio, ne secunda conclusionis, abatā per ipsum. Et ideo inquit, dicens ergo, nisi uelimus cōcedere ipsum fibi contrarie-  
re, si acili aliqui in hoc paffū concedent, q̄ ipse impropre lo-  
cūtus est. nam quilibet motor cōfabitur mouēt, ut agens, &  
ut finis, ut dictum est, propter hunc duplēcē modūm mo-  
uēndi, sed duplēcē rationēm quā in nobis duobus distin-  
ctis motoribus cōveniunt, ut supra habuit est, per hoc dicit  
motū illū cōponi & ex duobus motoribus: quādā essentia  
liter sit tīm, unus, satē in primo motu, nā quod ad alios pos-  
set dici, q̄ sunt plures unus cōsī, qui est coniunctus primo  
orbī, & alter ppterius, & cōsī tīm per modūm finis mouēret  
inferiores, ppterius autem ut agens, & ut finis, iuxta modūm  
præmissū, & ipse cōsī utroq̄ modo mouēt suum orbē, &  
si de primo motu uelimus intelligere uerbū Cōmē intellegē-  
ndū est impropre iuxta sensum datum. Et conformat  
hoc dīctū suū ex uerbis Cōmē in eodem cō. ubi parū infra  
subdit. ergo nihil est, ut quo differt forma, qua mouētur a  
forma ad quā mouētur, nisi dispoñit, manifestum est aut q̄  
forma à qua mouētur, est forma q̄ efficit motū, forma  
aut ad quā mouētur est forma, q̄ est finis motū. Dicimus nos  
q̄ ista dicta Gregorii pro maiori sua parte sunt uera, tīm in  
aliquis discrepanus ab ipso, nā nō est dubius q̄ primus  
motor, & prima forma, & primus finis sunt idem subdicto,  
& tria in intentione, ut dicit Cōmen. 1. 2. Meta. com. 5. & 6.  
Nec etiam dubius est, q̄ alibi intelligēt mouēt, ut finis, &  
mouēt ut efficiens, sc̄iūt expresse dicit Cōmē. 1. Meta. cō.  
3. & alibi frequenter dicere, tīm in pfectiōnē auctoritate in qua  
dicti motū cōsī cōponi ex duobus motoribus, quoq; unus  
est finis motionis, & et cōiunctus, & et anima existēt in  
eo: alius autē est separatus à materia oīum, & est infinite  
motionis. q̄ in proprie pfectu locutus, uidetur multū detrahē  
re auctoritate Cōmē. q̄ in tam ardua difficultate introducēta  
per Ioā. Grā. Peripateticis, que omnes expoñitores fatigā-  
uit, & ipsum pfectum qui in uariis, & diuersis locis cōsī  
minat, nam 8. Phys. cō. 79. & in. 2. Cēli. cō. 71. & in. 3. cap. de  
Substantia orbis, & in. 2. Meta. cō. 41. nō sine fortū cā ppetra  
stā, unde ipse incideret in fouē quā facit nā. 3. de Anima, ca. 20. Nō est  
egū in altissimis Phīs qm̄nibus aliud sentire, aliud dicere,  
cū enim semper res digna hōc est nō mēre uerba diffen-  
tiant, nū id maxime in rebus obscūris, & creperis obser-  
vandum, quo ea quā stupē ingenio remota, & cōdīta uidean-  
tur uerbis illi frūbris, & q̄ maximē declaratibz uendicetur  
a tenebris. Amplius Arift in demōstratiōnē sc̄iūtū uerbo nō  
esse disputādū, nec diffinduntur in metaphoris, sed ppter  
sermonibz, ut patet in. 2. Posler & Cōmē. 1. Cēli cō. 10.  
& 1. 6. cōtra defendantē Plato. inquit, q̄ Arift accusat Pla-  
tonem, uel quā male sentit, uel quā male docuit, quia ab  
tebat noīe, seu uocabulo generationis. Et idē post longam  
et diutinam cogitationem perueni ad hoc. & dico q̄  
isti motores sunt duo, & sunt realiter distincti, & nō est fer-  
mo improprius: ubi animaduerte, q̄ ut patet exercitatis in  
uia eius in illo. 1. imitatus est pro maiori parte Alex. & ex-  
positio illa ferē tota est Alex. adeo q̄ ubi desierit fibi expo-  
sītio Alexā, uedetur esse quasi mutus. At Alexā autem ut recitat  
Cōmen. 1. 2. Meta. cō. 2. super illis uerbis, deinde erunt hec  
omnia anima forsan & corpus, aut intellectus, & appetitus  
& corpus, dicit, & ideo dicit forsan, quia quādā existimat  
animā esse abstrāctā, quia anima apud ipsum nō est abstrā-  
cta, sed prima forma est abstrācta, & intēdit per hanc omnia  
corpora cōfabit, ubi secundū Alex. corpora cōfabit ha-  
bent intelligentias aiantes illa formālē, & sola prima forma  
est.